

REVERENDISS.
DOM. THOMAE A
VIO, CAIETANI, CARD. D.

Xyſti, in iiij. Euangelia, ad Græco-
rum codicum fidem emendata,
Commentarij luculentiffi-
mi, ad ſenſum literalem
quàm maximè ac-
commodati.

MAIORE QUAM HACTENUS
*in quàm diligentia emendati: indicibusq;
ampliſſimis illuſtrati.*

LUGDVNI,
Apud Gaſparem à Portonarijs.

1556
Loy de Joseph de la Susse

THOMAE DE VIO CAIETANI CAR- DINALIS SANCTI XISTI,

*in nouum Testamentum iuxta sensum
literalem commentarij. Et primo
in Euangelium secundum
Matthæum.*

Postquam diuina fauente gratia expo-
suimus Psalterium ad literam, intendi-
mus multorum precibus adquiescentes,
nouum testamentum etiam ad literam
exponere. Et inchoando à Matthæo, ti-
tulum eius qui apud Græcos habetur
(quem dicitur Matthæus ipse apposuis-
se) notandum duximus: scilicet, Euange-
lium secundum Matthæum. ¶ Euange-

lium Græcè, significat Latinè bonam nunciationem. Et verè hi-
storia hæc dicitur nunciatio: quia nunciij officio fungitur. Nec
Matthæus, authorem se, sed nuncium ausus est significare. In
quo officio implicite continetur quòd est dei nuncius: dum non
explicatur à quo iniuncta est hæc nunciatio. Et hinc authoritas
operis magnificatur: dum non ab homine, sed à deo nuncius ve-
nit. Et propterea non dicit euangelium Matthæi, sed secundum
Matthæum, ne nunciatio à Matthæo procedere significetur, sed
nunciatio à deo prout per Matthæum executioni demandata
est, significetur. ¶ Nunciatio autem hæc bona dicitur, tanquam
sola sit bona. Et verè sic est, tum ex parte rei nunciata: quoniam
sola nunciat vera bona, felicitatem integram continentia. Tum
ex parte eorum quibus nunciatur: quia sola est bona omnibus
hominibus, cuiuscunque sexus, cōditionis, gradus. Tum ex par-
te modi: quia sola optimo modo absq; tricus, clarè (vt ab omni-
bus possit intelligi) annunciat.

IOANNIS

Acta, siue signa siue non signa, siue in cōspectu discipulorum siue non. *Quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse.* Superfluit posse. & legendum est. *Capturum qui scribendū sunt.* pro, scribendi forent, *libros.* Non dicit nec ipsum arbitror mundum capturum illa facta si scribenda essent, sed libros qui scribendi forent: vt intelligamus quod non de ipsis factis à Iesu, sed de libris arbitratur quod mundus non caperet. Vt intelligamus quod de innumera multitudine librorum conficiendorum si per singula scriberentur facta Iesu, loquitur: & percipiamus hyperbolica figura non latenter sed manifeste ipsum vti, non in persona ecclesiæ sed in persona propria. ¶ Apparet enim manifesta hyperbole, dicendo quod si scriberentur mundus non caperet. constat nanque quod si scribuntur in mundo scribuntur. Sed sicut describentes maximam velocitatem dicimus velociorem aquilis aut vento, & describētes maximam albedinem dicimus albiorem niue, & similia: ita Ioannes significat maximā multitudinem factorum à Iesu ex hoc quod si figillatim scriberentur, mundus non caperet libros continentes tot facta. Et sicut non mentitur nec falsum dicit dicens velociorem aquilis aut vento, candidiorem niue & huiusmodi (quia intelliguntur hæc hyperbolice dicta: & non ad fallendum, sed ad significandū magnam velocitatem, vel magnum candorem, &c.) ita nihil mendacij nihil falsi hic arbitratur Ioannes: quoniam hyperbolice se manifestat loqui ad significandum innumerabilem multitudinem factorum Iesu. Cui est honor & gloria in secula seculorū. Amen. Caietæ die 16. Maij. 1528.

Commentariorum Thomæ de Vio Caietani Cardinalis
 sancti Xisti in euangelium secundum Ioannem Finis.

1557

